

Beszélgetés Kaarina Huttunen finn könyvtárigazgatóval

A TIT vendégeként tanulmányúton járt hazánkban Kaarina Huttunen asszony, a finnországi kuopioi megyei és városi könyvtár igazgatója. Magyarországi tartózkodása során járt a Békés, a Hajdú és a Somogy megyei Könyvtárban, és meglátogatott néhány járási és községi könyvtárat, valamint több fővárosi tudományos könyvtárat is.

Huttunen asszony személyes beszélgetéseken és vidéken tartott előadásaiban ismertette a finn könyvtárügy helyzetét és magyarországi tapasztalatait. A finn könyvtárügyről elmondotta, hogy Finnország nemzeti könyvtára a helsinki Egyetemi Könyvtár, amely a turkui, majd a későbbi fővárosba, Helsinkibe helyezett akadémiai könyvtárból alakult. A finn nemzeti könyvtár szláv gyűjteménye a világon a legnagyobbak közé tartozik, nem számítva — természetesen — a Szovjetuniót. Helsinkiben a nemzeti könyvtáron kívül két egyetemi és több tudományos könyvtár is működik, mint például az Országgyűlési Könyvtár, az Irodalmi Társaság Könyvtára, a Műszaki Főiskola Könyvtára stb. Minden tanintézetnek és iskolának, valamint minden nagyobb üzemnek és ipartelepnek is van könyvtára.

A legrégebb, általános műveltséget nyújtó népkönyvtárak a 19. század 40-es, 50-es éveiben keletkeztek — általában magánalapítványokból, de a századforduló táján számos könyvtár létesült diákegyesületek kezdeményezésére is. A huszadik század első éveiben nagy fel lendülés jellemezte a finn könyvtárügyet. Ekkor a legtöbb népkönyvtár községi tulajdonba és kezelésbe került.

A finn Népművelési Társaság az állam által rendelkezésre bocsátott eszközökből anyagilag támogatta a népkönyvtárakat, s tanácsadó valamint irányító szerepet vállalt új könyvtárak létesítésében. 1921-ben megszervezték az Állami Könyvtári Igazgatóságot, és 1928-ban megszavazták a népkönyvtári törvényt. Ekkor már az ország valamennyi városában működött közművelődési könyvtár, 1958-ra pedig már nem volt olyan község, ahol legalább egy könyvtár ne lett volna. Az 1928-as népkönyvtári törvényt 1961-ben új, korszerűbb könyvtárügyi törvény váltotta fel, amely jó lehetőséget teremtett a finn könyvtárak továbbfejlesztésére. Ennek értelmében a finn Állami Könyvtári Igazgatóság és az Iskolai Igazgatóság úgy kapcsolódik egymáshoz, hogy a tanügyi tanácsosok egyike a Könyvtári Igazgatóság legmagasabb tisztségét viseli.

A könyvtárak a helyi tanácsok intézményei, azok is tartják fenn őket. A költségvetési kiadásaiknak az állam városban $\frac{1}{3}$, községben $\frac{2}{3}$ részét fedezi, a többit a helyi tanács.

A szervezeti kérdésekkel kapcsolatban Kaarina Huttunen elmondotta, hogy a 12 tartomány közül egyelőre csak háromban van tartományi könyvtár, így tehát a közművelődési könyvtárak még nem képeznek egységes hálózatot, de programba vették mind a 12 tanulmányi könyvtár létrehozását. Ha ezt megvalósították, az ország könyvtárai egységes szervezetet fognak alkotni. Azonban könyvtáraik máris behálózják Finnországot: 1965-ben 3304 népkönyvtár működött, mintegy 8 800 000 kötettel, több mint 20 milliós kötetforgalommal és több mint 900 ezer olvasóval. (Finnország lakossága mintegy 4,5 millió.)

A korszerű szolgáltatásokra vonatkozó kérdésekre válaszolva Huttunen asszony beszámolt arról, hogy a kisebb települések, kisközségek ellátását *bibliobuszokkal* oldják meg. Majdnem minden nagyobb központi könyvtárnak van egy vagy több bibliobusza, de sok kisvárosban és faluközösségben is alkalmazzzák őket. A kisközségekben is szívesen helyettesítik a könyvtárat bibliobusszal, mivel — véleményük szerint — gazdaságosabb, mint a „fix” könyvtár létesítése és fenntartása.

Tekintettel arra, hogy a könyvtárhasználók köre évről-évre rendkívüli mértékben szélesedik, a könyvtáros létszám viszont anyagi okokból nem növekedik ugyanolyan mértékben, sok helyütt korszerűsítették a kölcsönzési munkát: bevezették a fotó eljárásos kölcsönzési nyilvántartást. (Elterjedt a mikrofilm és mikrocard felvevő és olvasó alkalmazása is.)

A magyar könyvtárakban szerzett tapasztalatairól Kaarina Huttunen elmondotta, hogy rendkívül jó szellemet talált könyvtárainkban, könyvtárosaink lelkesedéssel végzik munkájukat. Számos szép könyvtárat látott, köztük a művészi ízléssel berendezett Békéscsabai Megyei Könyvtárat és a világszínvonalnak is megfelelő Kaposvári Megyei Könyvtárat. Általánosságban mégis kifogásolta, hogy sok a kívánatosnál kisebb alapterületű könyvtár, és különösen sok helyen hiányzik az olvasóterem vagy a helybenolvasásra alkalmas hely, ami nyilvánvalóan megnehezíti az olvasók színvonalasabb ellátását.

Petrovay István